

עבירה לשמה הרב מואיז נבון

שופטים פרק יג (א) ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני יקוק ויתנם יקוק ביד פלשתים ארבעים שנה: **פ** (ב) ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח ואשתו עקרה ולא ילדה: (ג) ויבא מלאך יקוק אל האשה ויאמר אליה הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן: (ד) ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא: (ה) כי הנך הרה וילדת בן ומורה [תער-רש"י] לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים: ... (כד) ותלד האשה בן ותקרא את שמו שמשון ויגדל הנער ויברכהו יקוק: (כה) ותחל רוח יקוק לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאל: **פ**

שופטים פרק טו (כ) וישפט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה: **פ**

רד"ק שופטים פרק יג פסוק ד

... ישראל שבאותו הדור לא היו יריאים השם כל כך שיושיעם תשועה שלימה מיד פלשתים כי כל ימי שמשון היו מושלים פלשתים בישראל כי מה שאמר הכתוב ויתנם ה' ביד פלשתים ארבעים שנה עשרים של שמשון בכללם על כרחך לפי חשבון השנים ולא היו ישראל נלחמים בהם כי אם שמשון לבדו, ולפיכך לא היה לפלשתים טענה להלחם בישראל מפני שמשון כי לא היה ברשותם והוא לבדו היה עושה הרעות בפלשתים ועם פלשתים היה שוכן בעוד שהיה מריע להם ומיראתם אותו גם כן היו נמנעים מלהלחם בישראל לפיכך כשבקשוהו פלשתים מבני יהודה כשהלך לסלע עיטם מסרוהו להם...

שופטים פרק טו (ט) ויעלו פלשתים ויחננו ביהודה וינטשו בלחי: (י) ויאמרו איש יהודה למה עליתם עלינו ויאמרו לאסור את שמשון עלינו לעשות לו כפאשר עשה לנו: (יא) ויבאו פלשתים אלפים איש מיהודה אל סעיף סלע עיטם ויאמרו לשמשון הלא ידעת כי משלים בננו פלשתים ומה זאת עשית לנו ויאמר להם כפאשר עשו לי בן עשיתי להם: (יב) ויאמרו לו לאסרך ורדנו לתתך ביד פלשתים ויאמר להם שמשון השבעו לי פן תפגעו בי אתם: (יג) ויאמרו לו לאמר לא כי אסר נאסרך ונתנוך בידם והמת לא נמיתך ויאסרהו בשנים עבתיים חדשים ויעלוהו מן הסלע:

שופטים פרק יד (א) ויבא שמשון ותמנתה ויבא אשה בתמנתה מבנות פלשתים: (ב) ויעל ויגד לאביו ולאמו ויאמר אשה ראיתי בתמנתה מבנות פלשתים ועתה קחו אותה לי לאשה: (ג) ויאמר לו אביו ואמו האין בבנות אחיך ובכל עמי אשה פי אתה הולך לקחת אשה מפלשתים הערלים ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי פי היא ישרה בעיני:

רד"ק שופטים פרק יג פסוק ד

... ויש לתמוה היאך מי שצוה עליו הבורא ית' להיות קדושתו מן הבטן איך נטמא בבנות הפלשתים והנראה בזה כי הנשים אשר לקח בתמנה ובעזה ובנחל שורק גייר אותן והשיבן לדת ישראל כי חלילה משופט ישראל ומושיעם להתחתן בפלשתים ועובר על לאו דלא תתחתן במ אשר חמור מאד ומביא את האדם לידי כפירה בבורא ית' ויתעלה כמו שאמר כי יסיר את בנד מאחרי ולא נמצא בכתוב שנענש על זה ולא נאמר עליו שעשה רע בעיני ה' והיה הבורא יתעלה מצליחו בכל אשר יפנה וכן אמר הכתוב כי מה' היא, כלומר לקחתו אשה מבנות פלשתים מה' היתה ורצון האל ית' היה...

Rabbi Chaim Jachter, A Defense of Shimshon

Shimshon may be described as engaging in what Chazal (Nazir 23b) call an Aveirah Lishmah (engaging in sinful activity for a noble reason).

שופטים פרק יד (ד) ויבאו ואמו לא ידעו כי מיקוק היא כי תאנה הוא מבקש [עלילה להתגרות במ - רש"י] מפלשתים ובעת ההיא פלשתים משלים בישראל [ואם היה מתגרה עמהם אז היו שופכים חמתם על ישראל, לכן סבב שיחשבו שהשנאה של שמשון היא בעבור אשתו, לא בעבור שחרה לו על ממשלתם על ישראל אחיו - מלבי"ם]: **פ**

תלמוד בבלי מסכת נזיר דף כג עמוד ב [עם תרגום קל]

אמר ר"נ בר יצחק: גדולה עבירה לשמה [לשם מצוה] ממצוה שלא לשמה. והאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפיי שלא לשמן, שמתוך שלא לשמן בא לשמן! אלא אימא: **מצוה שלא לשמה** [שתיהן שווין - רש"י], דכתיב: +שופטים ה+ **תבורך מנשים יעל אשת חבר הקני מנשים באהל תבורך**, מאן נשים שבאהל? שרה, רבקה, רחל ולאה. א"ר יוחנן: **שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה**, שנאמר: +שופטים ה+ **בין רגליה פרע נפל שכב בין רגליה פרע נפל באשר פרע שם נפל שדוד**. והא קא נהנית מבעילה שלו! א"ר יוחנן: כל טובתן של רשעים אינה אלא רעה אצל צדיקים, שנאמר: +בראשית לא+ השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, בשלמא רע - שפיר, אלא טוב אמאי לא? אלא לאו ש"מ: טובתו רעה היא, ש"מ.

N. Machiavelli [1469-1527, Italy], The Prince, 1532

Anyone who would act up to a perfect standard of goodness in everything must be ruined among so many who are not good. It is essential therefore for a prince to have learnt how to be other than good and to use, or not to use, his goodness as necessity requires. ... The prince, in short, ought not to quit good courses if he can help it, but should know how to follow evil courses if he must. (המטרה מקדשת את האמצעים)

אסתר פרק ד, יג-יז

וַיֹּאמֶר מְרַדְכֵי לְהָשִׁיב אֶל אֶסְתֵּר אֶל תְּדַמֶּי בְּנַפְשְׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְהוּדִים: כִּי אִם הִחַרְשׁ תַּחְרִישִׁי בְּעַת הַזֹּאת רִחוּ וְהִצֵּלָה יַעֲמֹד לַיהוּדִים מִמְּקוֹם אַחֵר וְאֵת וּבֵית אֲבִיךָ תִּאֲבְדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם לָעַת כְּזֹאת הִגַּעַת לְמַלְכוּת: וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מְרַדְכֵי: לָךְ כְּנוֹס אֵת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשׂוֹן וְצוּמוֹ עָלַי וְאֵל תִּאֲכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לֵילָה וַיּוֹס גַּם אֲנִי וְנִעְרָתִי אֲצוּם כִּן וּבְכֵן אֲבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כֹדֵת וְכֹאשֶׁר אֲבִדְתִּי אֲבִדְתִּי: וַיַּעֲבֵר מְרַדְכֵי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר: ס

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טו עמוד א

"לך כנוס את כל היהודים וגו'", עד "אשר לא כדת", אמר רבי אבא: שלא כדת היה, שבכל יום ויום עד עכשיו - באונס, ועכשיו - ברצון. וכאשר אבדתי אבדתי - כשם שאבדתי מבית אבא כך אובד ממך.

תורה תמימה הערות אסתר פרק ד הערה ב

נסמך על הדרשה הקודמת עד עכשיו באונס ועכשיו ברצון, וקיי"ל אשת ישראל שנאנסה מותרת לבעלה, וברצון אסורה, וא"כ אסורה אני לך, ומוסב על הדרשה שבפרשה ב' פסוק ז' לקחה מרדכי לו לבת אל תקרא לבת אלא לבית, כלומר לאשה, ועיין לעיל סוף פ' ב' פסוק כ' בדרשה באמנה אתו, וא"כ אסורה היא לו:

נודע ביהודה [יחזקאל בן יהודה לנדאו, 1713-1793, פולין] מהדורה תנינא – יו"ד סי' קסא
... ומ"מ גוף דין זה שיהיה מותר לאשת איש לזנות ברצון כדי להציל נפשות אינו תורה, ולא ישר בעיני מה שראיתי באיזה תשובה (ולפי שאני לעת עתה בכפר לא אוכל לזכור באיזה תשובה וכמדומה אני שהיא תשובת בית יעקב +/הגהות רב"פ/ נ"ב סי' ל"ט ויעויין שו"ת מהרי"ק סי' קס"ז+) באנשים ונשים שהלכו בדרך וקם עליהם ארכיליסטים אחד בשדה עם חבורת ליסטים שכמותו להרוג את כולם וקמה אשה אחת מהם אשה יפת תואר מאד והתחילה להשתדל עם האיש ראש הליסטים בדברים עד שפתתו בחלקת לשונה שנתאוה לה ונבעלה לו ביער מן הצד ועל ידי כן הצילה את בעלה עם כל הנפשות, ופסק בתשובה ההיא ששפיר עבדה ומצוה רבה עבדה ששדלתו לזה להציל נפשות רק שאעפ"כ נאסרה על בעלה והביא ראה מאסתר. ... ואני אומר כיון שאמר רז"ל בכל מתרפאין חוץ מע"ז וג"ע וש"ד א"כ כשם שאין מתרפאין בשלש עבירות הללו כך אין מצילין בהם נפשות ואונס דרחמנא שריה באשה שקרקע עולם היא היינו שהיא אנוסה על גוף הביאה אבל היכא שאינה אנוסה על גוף הביאה ואדרבה היא משתדלת לזה להציל נפשות לא מקרי קרקע עולם, ואשה ואיש שוים ותהרג ואל תעבור. ואסתר שאני שהיתה להצלת כלל ישראל מהודו ועד כוש ואין למדין הצלת יחידים מהצלת כלל ישראל מנער ועד זקן מהודו ועד כוש ושם היה בהוראת מרדכי ובית דינו ואולי ברוח הקודש. +/הגהות רב"פ/ נדפס בעטרת חכמים חאה"ע סימן ל' ומצוין גם בגליון הר"ן לאלפסי פ' בן סורר ומורה שכתב דלכך הוי קרקע עולם שיכולין לכופ אותה על כך בע"כ ובכי הא אין למסור עצמה למיתה שהרי אפשר שאפילו תמסור עצמה יכופו אותה לדבר עבירה ובה"ג שרי אפילו בג' עבירות חמורות יעו"ש וגם במלחמות להרמב"ן שם. + ויש לי בזה כמה פרטי דינים בקצת להיתר ובקצת לאיסור ואין כאן מקום להאריך בזה:

קרו אורה [1784-1852, ליטא] מסכת הוריות דף י עמוד ב

... אבל הדברים מבוארים, כי באמת יש בעבירה לשמה מעלה וחסרון. ובמצוה שלא לשמה מעלה וחסרון. בעבירה לשמה המעלה היא שאינו מרגיש בנפש שום רע. אבל יש חסרון ג"כ, שאם ח"ו ירגיל בזה תפעל בו פעולות הרעות טבע הרגשת הרע בנפש. ומצוה שלא לשמה הוא להיפוך, כי בראשית פעולתו יש לו מעט הרגש רע. אבל אם יתמיד בפועל הטוב תהפך טבעו והרגשת נפשו רק בטוב.

רד"ק שופטים פרק יג פסוק ד

... אבל עונש נקירת עיניו לפי שאמר "ותישר בעיני שמשון" ואמר "אותה קח לי כי היא ישרה בעיני", ידמה כי חשק בה ליופיה וכן באחרות אשר חשק ולקח לתאוותו אליהן. והנה הפסי' כוונתו הראשונה הטובה שהיתה רצון האל כמו שכתוב "כי מה' היתה כי תואנה הוא מבקש מפלשתים" נראה לי בתחילה היתה כוונתו לטובה לבקש תואנה מפלשתים ואחר כך גברה עליו התאוה בראותו אותה וישרה בעיניו והפסיד כוונתו האלהית בכוונתו הגופנית הבהמית אשר התערבה בה ולפיכך נענש ונקרו פלשתים את עיניו מדה כנגד מדה ...: